

131. löggjafarþing 2004-2005.
Þskj. 364 - 326. mál

Fyrirspurn

til heilbrigðismálaráðherra um aðgerðir til að draga úr offitu barna.

Frá Þuríði Backman.

Munnlegt svar.

Virðulegi forseti.

Háttvirtur þingmaður Þuríður Backman, hefur beint til mín fyrirspurn um aðgerðir til að draga úr offitu barna. Háttvirtur þingmaður vekur hér máls á mjög mikilvægu máli. Þekkt er að offita barna fer vaxandi, bæði hérlendis og erlendis. Talið er að um 15-20% íslenskra barna á aldrinum 2ja - 15 ára séu of þung. Fylgikvillar þessa eru vel þekktir og því mikilvægt að spornað sé við eftir bestu getu. Ýmsar heilbrigðisstofnanir hafa beitt sér í þessu máli, heilsugæslustöðvar, heilbrigðisstofnanir, Landspítali - háskólasjúkrahús auk Háskóla Íslands, en af hálfu heilbrigðisstofnana leiðir Lýðheilsustöð þetta starf.

Lýðheilsustöð skipuleggur um þessar mundir þróunarverkefni, þar sem brugðist verður við þeirri óheillaþróun sem endurspeglast í ofþyngd barna og unglunga. Brún ástæða er til að beina sjónum sínum að ofneyslu og hreyfingaleysi og hættunni sem þessu fylgir. Árangursríkasta leiðin til að snúa þessari þróun við eru markvissar forvarnir og heilsuefning með megináherslu á breytingu á matarvenjum og aukna hreyfingu. Meginþema þessa verkefnis verður því hreyfing og góð næring.

Markhópur verkefnisins er börn, unglingar og fjölskyldur þeirra. Tilgangurinn er að stuðla á jákvæðan hátt að heilbrigðum lífsháttum barna, ungs fólks og fjölskyldna þeirra með áherslu á aukna hreyfingu og bætt mataræði. Leitast verður við að auka þekkingu einstaklinga á þeim þáttum, sem þarna hafa áhrif, auk þess að stuðla að bættri aðstöðu til almennrar heilsuefningar.

Aðstæður barna og unglunga mótast af samfélaginu í heild. Ef ætlunin er að bæta lífsháttum æskufólks er samvinna lykilorðið. Til að árangur náist í slíku forvarnarverkefni þarf því að tryggja samstarf ríkis og sveitarfélaga, þverfaglega nálgun, þátttöku almennings, virkja viðeigandi hagsmunaaðila, svo sem stéttarfélög, ÍSÍ, atvinnulífíð, viðskiptalífíð og fleiri.

Í maí sl. sendi Lýðheilsustöð bréf til allra sveitarfélaga í landinu til að kanna áhuga þeirra á að taka þátt í áðurgreindu og hafa u.þ.b 20 sveitarfélög sýnt verkefninu áhuga. Það skal tekið fram að verkefnið getur gagnast öllum sveitarfélögum, jafnvel þótt þau taki ekki beinan þátt í sjálfu þróunarverkefninu.

Verkefnið er hafð og hefur þegar verið kynnt almenningi en fyrri hluta þess lýkur að tveimur árum liðnum og seinni hlutanum eftir sex ár. Hvert sveitarfélag mun móta eigin stefnu og aðgerðaáætlun varðandi lífshætti barna með áherslu á aukna hreyfingu og bætt mataræði. Nálgunin getur því verið mismunandi í samræmi við mismunandi aðstæður sveitarfélaga. Starfsmaður Lýðheilsustöðvar hefur umsjón með verkefninu, vinnur að uppbyggingu þess og er tengiliður við sveitarfélögin. Lýðheilsustöð skipuleggur námskeið fyrir sveitarfélög sem taka þátt og heldur sameiginlega fundi með sveitarfélögum. Lýðheilsustöð vinnur að kynningu verkefnisins á landsvísu, gengst fyrir ýmiss konar viðburðum og birtir fræðsluefni.

Lýðheilsustöð mun meta árangur verkefnisins þar sem gert verður stöðumat í upphafi og síðan eftir tvö og sex ár. Árangursmatið verður tvíþætt: Í fyrsta lagi verða kannaðir þættir sem snúa að skólastarfi og verða spurningalistar sendir til skólastjórnenda. Í öðru lagi verður gerð könnun á heilsutengdum lífsháttum barna og unglunga. Einnig verður óskað eftir gögnum um hæð og þyngd barna úr skólaheilsugæslu hvers sveitarfélags.

Þar sem skólinn er kjörinn vettvangur til að hafa áhrif á bæði neyslu- og hreyfivenjur barna gaf Lýðheilsustöð á síðasta ári út handbók fyrir skólamötuneyti, sem ætluð er starfsfólki og forsvarsmönnum mötuneyta. Markmiðið með útgáfunni var að stuðla að því að börnunum sé boðið uppágóðan og hollan mat í skólanum.

Á fundi Norrænu ráðherranefndarinnar sem haldinn var á Akureyri í ágúst s.l. var samþykkt að móta Norræna aðgerðaáætlun til að bæta heilsu og auka lífsgæði með því að bæta næringu og auka hreyfingu. Í þessari aðgerðaáætlun verður ekki síst lögð áhersla á það sem hægt er að gera til að bæta næringu og auka hreyfingu hjá börnum og tekið heildstætt á vandamálinu. Tekið verður fyrir hvað hinir ýmsu aðilar geta gert, svo sem hið opinbera, sveitarfélögin, atvinnulífið, frjáls félagasamtök og einstaklingarnir sjálfir til að bæta næringu og auka hreyfingu. Settur var á fót vinnuhópur til að vinna að þessu verkefni og á Lýðheilsustöð fulltrúa í hópnum. Gert er ráð fyrir að vinna við mótun stefnunnar fari fram á árinu og hún verði lögð fyrir Norrænu ráðherranefndina í desember 2005.

Alþjóðaheilbrigðisstofnunin hefur látið sig þetta vandamál varða, enda vaxandi byrði á heilbrigðisþjónustu margra landa. Samþykkt hefur verið Aðgerðaáætlun WHO um næringu, hreyfingu og heilsu (Global Strategy on diet, physical activity and health). Eitt af mörgu sem tekið er fyrir í áætluninni er markaðssetning og auglýsing á matvælum. Þar kemur fram að í auglýsingum á matvælum og drykkjarvörum eigi ekki að notfæra sér reynsluleysi og trúgirmi barna. Rannsóknir hafa sýnt að auglýsingar á matvælum hafa áhrif á fæðuval og neysluvenjur barna. Þau börn sem horfa á auglýsingar velja frekar auglýstar matvörur en þau börn sem ekki horfa á auglýsingar. Ég tel því mikilvægt að halda vöku sinni um þær reglur sem lúta að auglýsingum og markaðssetningu matvæla fyrir börn.

Virðulegi forseti.

Ég vona að ég hafi upplýst háttvirtan þingmann um þær aðgerðir sem á döfinni eru til að bregðast við þessum vanda.

(Talað orð gildir)